

İlk Kez Vajinal Doğum Gören Erkek Hemşirelik Öğrencilerinin Deneyimleri: Nitel Bir Çalışma

Experiences of Male Nursing Students Having First Vaginal Delivery: A Qualitative Study

Seda Çetin Avcı¹ Gülşen Işık¹ Nuray Egelioglu Cetişli¹

¹ İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İzmir, TÜRKİYE

Geliş tarihi/ Date of receipt: 15/06/2020

Kabul tarihi/ Date of acceptance: 19/10/2020

© Ordu University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Turkey. **Published online:** 31/12/2020

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı, ilk kez vajinal doğum gören erkek hemşirelik öğrencilerinin doğum deneyimlerini açığa çıkarmaktır.

Yöntem: Nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan çalışma Eylül-Aralık 2017 tarihleri arasında, İzmir’de bir devlet üniversitesinin hemşirelik lisans programı kapsamında kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersini alan, doğumhane uygulamasında ilk kez vajinal doğum gören ve çalışmaya katılmayı kabul eden 14 erkek öğrenci ile yürütülmüştür. Veriler, Kişisel Bilgi Formu ve Yarı Yapılandırılmış Derinlemesine Görüşme Formu kullanılarak, bireysel derinlemesine görüşme yöntemi ile toplanmış, geleneksel (konvansiyonel) içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Çalışmada iki ana tema (doğum algısı ve tercihler) ve altı alt tema (beklenti, deneyim, kazanım, doğum şekli, doğuma girme ve doğumhanede erkek hemşire) belirlenmiştir. Öğrenciler doğum eylemini izlerken genellikle korku, stres, üzüntü ve mutluluk gibi duyguları bir arada deneyimlediklerini ve kendilerini doğum yapan annenin yerine koyduklarını belirtmişlerdir. Erkek öğrencilerin çoğu, doğum eylemini izledikten sonra annesine duyduğu sevgi ve minnettarlığın daha çok arttığını, ileride (n=11) eşine destek olmak amacıyla doğuma girmek istediğini ve öğrencilerin yarısı (n=7) ileride eşinin normal doğum yapmasını istediğini belirtmiştir.

Sonuç: Doğum eylemini izlemek erkek öğrencilerin, kadını ve önemini anlamalarına katkı sağlamıştır. Ayrıca erkek öğrenciler doğum eylemini izledikten sonraki olumlu kazanımları, mezuniyet sonrası erkek hemşirelerin meslek hayatlarında kadınların ihtiyaçlarını belirlemede ve bakımlarını planlamada etkili olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Erkek hemşireler, vajinal doğum, deneyim

ABSTRACT

Objective: This study seeks to reveal the experiences of the male students witnessing vaginal birth for the first time.

Methods: The study, which was carried out using qualitative research method, was conducted between September-December 2017 with 14 male students who took the Nursing for Gynecological Health and Diseases course within undergraduate level in the department of nursing at a state university in Izmir, had witnessed vaginal birth for the first time in the delivery room practice and gave consent to participate in the study. The data were collected by individual in-depth interview method using the Personal Information Form and Semi-Structured In-Depth Interview Form, and analyzed with the conventional content analysis method.

Results: Two main themes (perception of birth and preferences) and six sub-themes (expectations, experiences, gains, mode of birth, attending a birth, and male nurse in the birth room) were determined in the study. Students stated that while watching labor, they usually experience emotions such as fear, stress, sadness and happiness together and they stated that they put themselves in the place of the mother who gave birth. Most of the male students stated that their love and gratitude to their mother increased more after watching the labor, they wanted to give birth to support their spouse in the future (n = 11), and half of the students (n = 7) stated that they wanted their spouse to have a normal birth in the future.

Conclusion: Witnessing vaginal birth contributed to the male students in understanding women and their importance. In addition, the positive gains of male students after watching the labor will be effective in determining the needs of women and planning their care in the professional life of male nurses after graduation.

Keywords: Male nurses, vaginal birth, experiences

ORCID IDs of the authors: SÇA: 0000-0002-3099-4953, GI: 0000-0002-0270-2415, NEC: 0000-0001-6194-3131

Sorumlu yazar/Corresponding author: Arş. Gör. Seda Çetin Avcı

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İzmir, TÜRKİYE

e-posta/e-mail: sedactn13@gmail.com

*Bu çalışma 22-24 Mart 2018 tarihlerinde İstanbul’da I. Uluslararası ve II. Ulusal Kadın Sağlığı Hemşireliği Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Atf/Citation: Çetin Avcı S, Işık G, Egelioglu Cetişli N. (2020). İlk kez vajinal doğum gören erkek hemşirelik öğrencilerinin deneyimleri: Nitel bir çalışma. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 3(3), 235-243. DOI: 10.38108/ouhcd.753244

Giriş

Doğum sürecinde kadına en yakın olan kişi hemşirelerdir. Bu nedenle hemşireler, kadınların doğumhanede yaşadıkları korkularını ve endişelerini azaltmada, bilgi gereksinimlerini karşılamada ve doğum ağrıları ile baş etmesinde en büyük destekçilerdir. Literatürde farklı kültürel özelliklere sahip anneler ile yapılan çalışmalarda, hemşire desteğinin kadınların olumlu doğum deneyimine sahip olmasında önemli bir faktör olduğu belirtilmiştir (Kordi ve ark., 2014; Attarha ve ark., 2016). Kadınların olumlu doğum deneyimi yaşamasını sağlamak için doğum sürecinde hemşireler, kadının fiziksel rahatlığının sağlanmasının yanında duygusal gereksinimlerini de karşılayan profesyonel bir hemşirelik bakımı vermelidir.

Literatürde belirtildiği üzere kadınlar, hemşirelerden güler yüzlü olmalarını, kendilerini dinlemelerini, anlamalarını, bilgilendirmelerini ve cesaretlendirmelerini beklemektedir. Hemşirelerin, özellikle erkek hemşirelerin bu beklentileri karşılayabilmesi ve kadının olumlu bir doğum deneyimi yaşamasını sağlayabilmesi için öncelikle doğuma ilişkin kendi algılarını ve duygularını tanıması gerekmektedir (Adams ve Bianchi, 2008, Attarha ve ark., 2016; Kapisız ve ark., 2017; Aktaş ve Pasinlioğlu, 2017).

Hemşirelik lisans eğitiminin bir parçası olan kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersi ve klinik uygulaması, erkek öğrencilerin doğuma yönelik kendi algılarını, bilgilerini ve duygularını tanıması için fırsat yaratmaktadır. Bu klinik uygulama boyunca olumlu doğum algısı geliştirerek eğitimini tamamlamış ve meslek hayatına atılmış erkek hemşirelerin, doğum sürecinde kadınları anlama, kaygılarını, korkularını azaltma ve kadınları cesaretlendirme konusunda daha etkili oldukları düşünülmektedir (Kapisız ve ark., 2017). Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersinin klinik uygulaması; sadece kadın hastalara bakım verilmesi, öğrencilerin ilk kez doğum sürecine şahit olmaları ve yeni doğan bakımı, hastaların kanama kontrolleri, emzirme gibi bakım gereksinimlerinin karşılanmasının beklendiği bir ders olduğu için erkek öğrencilerin daha fazla stres yaşamasına neden olabilmektedir (Wattananon ve ark., 2010; Eswi ve Sayed, 2011; Suwannobol ve Suwathan, 2012). Bunun sonucunda erkek öğrenciler, bu dersin ve uygulamasının kendileri için gerekli olmadığını düşünebilir ve doğum hakkında kız öğrencilere göre olumsuz algılara sahip olabilirler (Taşçı 2007). Olumsuz doğum algısına sahip olmak, erkek

hemşirenin ilerleyen zamanda meslek hayatındaki performansını ve eşinin doğum tercihini etkileyebilmektedir (Utkualp ve Ogur, 2010; Kapisız ve ark., 2017). Meslek hayatında kadını anlayabilecek, gereksinimlerini belirleyip uygun ve kaliteli bakım sunabilecek ve kadının olumlu bir doğum deneyimi yaşamasını sağlayabilecek öğrenciler yetiştirmek önem kazanmaktadır. Erkek öğrenci hemşirelerin doğum hakkında daha önceki düşüncelerini, doğumhane uygulamasında ve doğumu ilk kez gördüklerinde neler hissettiklerini ve deneyimlerini açığa çıkarmak gerekmektedir. Böylece öğrencilerin klinik uygulamaları süresince varsa doğuma ilişkin olumsuz algıları değiştirilebilir. Bu çalışmanın amacı, ilk kez vajinal doğum gören erkek öğrenci hemşirelerin doğum deneyimlerini açığa çıkarmaktır.

Yöntem

Araştırmanın Tipi

Bu çalışma geleneksel içerik analizi yöntemi kullanılarak ilk kez vajinal doğum gören erkek öğrenci hemşirelerin doğum deneyimlerini açığa çıkarmak amacıyla yürütülmüş nitel bir çalışmadır.

Katılımcılar

Araştırma, Eylül-Aralık 2017 tarihleri arasında İzmir’de bir devlet üniversitesinin hemşirelik lisans programında, kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersini alan, doğumhane uygulamasında ilk kez vajinal doğum gören ve çalışmaya katılmayı kabul eden 14 erkek öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışmanın yapıldığı üniversitede kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersi beşinci yarıyıldan itibaren, 70 saat teorik ders ve 112 saat klinik uygulama olarak gerçekleştirilmektedir. Klinik uygulamalarda öğrencilerin iki gün doğumhane uygulaması bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması

Veriler, çalışmanın yürütüldüğü üniversitenin etik kurulundan onay, öğrencilerden de hem yazılı hem de sözlü onam alındıktan sonra toplanmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Veriler, 14 bireysel derinlemesine görüşmeden elde edilmiştir. Görüşmeler, öğrencilerin ilk kez doğumu izlemelerinden sonra, uygun ortamda yapılmıştır ve yaklaşık 30-45 dakika sürmüştür. Görüşmeler veri doygunluğuna ulaşılan kadar devam etmiştir. Veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu ve Yarı Yapılandırılmış Derinlemesine Görüşme Formu kullanılmıştır. Formların kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği ve nitel araştırma konusunda uzman üç öğretim üyesinden görüş alınmış ve bu görüşlere

göre formlar yeniden düzenlenmiştir. Kişisel Bilgi Formu; öğrencilerin yaşı, yaşadıkları bölge, annelerin eğitim durumu ve annelerin doğumlarına ilişkin yedi sorudan oluşmaktadır. Yarı Yapılandırılmış Derinlemesine Görüşme formunda, öğrencilerin ilk kez vajinal doğum gördükleri andaki düşünceleri, neler hissettikleri, ileride eşinin vajinal doğum yapma konusundaki görüşleri hakkında altı soru yer almaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Doğumhane stajına çıkmadan önce vajinal/normal doğum hakkındaki olumlu/olumsuz düşünceleriniz nelerdi?
Sonda Soru: Sizi korkutan/ heyecanlandıran/streslendiren faktörler nelerdi?
Sonda Soru: Daha önceden normal doğum eylemi ile ilgili neler duymuştunuz?
2. Annenizle kendi doğumunuz ya da kardeşinizin doğumu hakkında konuşmuş muydunuz?
Sonda Soru: Evet ise, size neler anlatmıştı? Bu sizi nasıl etkilemişti?
3. Doğum eylemini izlerken ya da izledikten sonra neler hissettiniz?
4. Eşinizin ileride vajinal doğum yapması konusunda neler düşünüyorsunuz?
5. İleride eşinizin doğumuna girme konusunda neler düşünüyorsunuz?
6. Doğumhanede erkek hemşirenin rolü hakkında ne düşünüyorsunuz?

Görüşmelerde bir araştırmacı derinlemesine görüşmeyi yürütmüş, diğer araştırmacı görüşmeyi gözlemleyerek kayıt tutmuştur. Gözlem yapan araştırmacı görüşmeye müdahale etmemiştir.

Verilerin Analizi

Veri analizi için geleneksel (konvansiyonel) içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Yapılan görüşmeler, aynı gün içinde kelimesi kelimesine (verbatim) yazılarak ve öğrencilerin beden dili not alınarak deşifre edilmiştir. Kayıtların düz metine aktarımında öğrencilerin isimleri kullanılmamış, her öğrencinin ses kaydı 1,2,3 gibi sayısal numaralarla gösterilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları

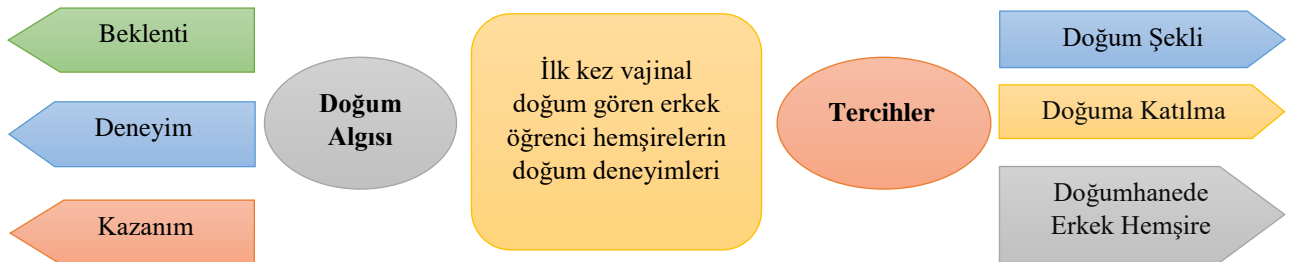
ifadeler tırnak işareti içerisinde ve italik yazı tipi ile belirtilmiştir. Ayrıca ifadelerin sonunda parantez içerisinde ise görüşme sırası ve katılımcının yaşı belirtilmektedir. Elde edilen veriler, anlamsal olarak benzerliklerine göre birleştirilip, bu görüşleri temsil edebilecek kod isimleri oluşturulmuştur. Kodlar anlam bütünlüğüne göre gruplandırılıp bu kodları temsil edebilecek, ana temalar ve alt temalar oluşturulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Temalar, alt temalar ve analiz sonuçları, konsensüs için nitel araştırma ve kadın sağlığı alanında uzman olan araştırmacılar dışındaki üç farklı kişi tarafından değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Yapılan çalışmada geçerlik ve güvenirliliği sağlayabilmek için inandırıcılık, aktarılabirlik, tutarlık ve teyid edilebilirlik kriterleri sağlanmıştır. Güvenirliği sağlamak için derinlik odaklı veri toplama, uzman incelemesi ve katılımcı teyidi gibi stratejiler benimsenmiştir. Derinlemesine görüşmeler sırasında bir araştırmacı gözlemci olarak görüşmeye katılmış, diğer araştırmacı görüşmeyi sürdürmüştür. İki araştırmacının görüşmeye katılması konusunda katılımcıların onayları alınmıştır. Araştırmacılar görüşmeler sırasında yönlendirici sorulardan kaçınmış ve iletişim kurallarına uygun olarak özetleme ve somutlaştırma ilkelerine dikkat etmiştir. Görüşmeler, katılımcının kendini rahat hissettiği sessiz bir ortamda mahremiyete önem vererek yapılmıştır. Görüşmenin sonunda alınan veriler katılımcıya aktararak sonuçları teyit etmesi sağlanmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan erkek öğrencilerin yaş ortalamaları 20.8±0.86 yıl olup, %85.7'sinin annesi ortaöğretim mezunu, %35.7'sinin annesi dört ve üzeri sayıda doğum yapmıştır. Çalışmadan elde edilen verilerin içerik analizi sonucunda, doğum algısı ve tercihler olmak üzere iki ana tema ve beklenti, deneyim, kazanım, doğum şekli, doğuma katılma, doğumhanede erkek hemşire olmak üzere altı alt tema belirlenmiştir (Şekil 1).

Şekil 1. Çalışmada Elde Edilen Tema ve Alt Temalar

1. Tema: Doğum Algısı

Çalışmaya katılan erkek öğrencilerin vajinal doğum sürecine yönelik algıları, vajinal doğumu görmeden önce çevresinden duyduğu ya da filmlerden izledikleri ile şekillenmiş olup, bu doğrultuda zihinlerinde tasarlanmış bir doğum süreci bulunmaktadır.

1.1. Beklenti

Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersi doğumhane uygulaması, öğrencinin beklediği doğum süreci ile gördüğü doğum süreci arasında fark olup olmadığını görme fırsatı sunmaktadır. Çalışmada vajinal doğumu izlemeden önce erkek öğrencilerin çoğu, vajinal doğuma ilişkin olumsuz beklentileri olduğunu belirtmiştir. Bunun yanı sıra anne ve bebek için daha sağlıklı ve iyileşme sürecinin daha kısa olduğuna ilişkin olumlu beklentilerinin olduğunu da ifade etmişlerdir.

“Vajinal doğum hakkında çevremizden duyduklarımız var. Vajinal doğumun çok zor, çok ağrılı olduğunu duydum. Bunun yanında annelerin korktuğunu ve ölüm korkusu yaşadıklarını biliyorum” (4. Katılımcı, 21 yaş).

“Vajinal doğumun çok zor olduğunu duydum. Özellikle bayan arkadaşların vajinal doğumu acı verici bir süreç olduğu için istemediklerini ve sadece o acıyı çekmemek için sezaryeni tercih edebileceklerini duydum. Fakat sağlık personellerinin ya da sağlıkla ilgili insanların vajinal doğumu önerdiklerini duydum” (5. Katılımcı, 20 yaş).

“Vajinal doğumun çok ağrılı bir eylem olduğunu biliyordum. Normal olan, vajinal doğum olduğu için sezaryenden daha avantajlı bir şey olduğunu düşünüyordum açıkcası” (7. Katılımcı, 21 yaş).

1.2. Deneyim

Çalışmaya katılan erkek öğrenciler, doğum anını izlerken genellikle şaşkınlık, korku, stres, üzüntü ve mutluluk gibi duyguları bir arada deneyimlediklerini ifade etmiştir.

“Bebek doğduğu an doğumhanede bulunan herkes çok mutluydu ve o an çok güzeldi. Herkesin yüzü gülüyordu. Ben de mutlu oldum, o ortamda huzur vardı” (3. Katılımcı, 22 yaş).

“Aslında vajinal doğum ne kadar ağrılı ve sancılı olsa da güzel bir olay. Bir mucize. Bir kadının bebeği oluyor, ondan bir parça oluyor. Doğum anında bebeğin sesini duymak, işte dünyanın en güzel sesi o. Çok mutlu oldum. Doğum anı gerçekten çok değişik.” (4. Katılımcı, 21 yaş).

Erkek öğrenciler, doğum eylemini izlerken kendisini doğum yapan annenin yerine koyduğunu, anne ile birlikte ıkındığını ve bebeğin başının

doğması ile birlikte kendisinin de rahatladığını belirtmiştir.

“Doğumu izlerken bedenimi çok sıkıştığımı, kendimi muazzam bir şekilde kastığımı farkettim. Yani annenin yerinde ben olsam doğuracaktım. İlk kez doğumu izlediğim için çok dikkatli izliyordum. Sonra bebeğin artık saçları görünüyor ama anne ıkınmıyordu. O an bebeğin anne karnından çıkmasını o kadar çok istiyordum ve o kadar çok odaklanmışım ki, farkında olmadan ben de ıkındım. Bebek doğunca ben de rahatlamışım.” (5. Katılımcı, 20 yaş).

“Doğumu izlerken bedenimi çok sıkıttım çünkü; o an kendimi annenin yerine koydum. Kendi kendime hadi bebeği çıkar da zarar görmesin, bak ben ıkınabiliyorum siz niye ıkınmıyorsunuz diye düşündüm.” (6. Katılımcı, 21 yaş).

“Doğumhaneye girdiğimde kadın ıkınmıyordu ve o an onun acısını hissetmişim. Ona ‘ıkın ablacım’ dedim. Onunla birlikte ben de ıkınıyordum. Doğumdan sonra kadın bebeğini alıyor, kokluyor. İşte o an çok mükemmel bir görüntü ve çok güzel bir duyguydu.” (10. Katılımcı, 21 yaş).

1.3. Kazanım

Çalışmaya katılan erkek öğrenciler, doğum eylemini izledikten sonra kadınlara ve annelere karşı farklı bir bakış açısı kazanmış olup, annelerin değerine yönelik farkındalıkları daha da artmıştır. Erkek öğrencilerin çoğu, doğum eylemini izlerken aklına annesinin geldiğini, annesine duyduğu sevgi ve minnettarlığın doğum eylemini izledikten sonra daha çok arttığını ifade etmektedirler.

“Anne bir bedene can veriyor, biz erkekler çok basit kalıyoruz. Neşat Ertaş’ın da dediği gibi kadınlar insandır erkekler insanoğlu, gerçekten öyle. Doğumu izlerken kadınların değerini anladım diyebilirim. Doğum günümde annemi arayacağım, teşekkür ederim beni doğurduğun için diyeceğim.” (2. Katılımcı, 20 yaş).

“Doğumu gördükten sonra annemle ilgili fikirlerim değişti. Annelerin ne çektiğini daha iyi anladım. Doğumhanede doğumu gördükten sonra eve gittim ve daha kapıdan girmeden, annemin terliklerini görünce bile uygulandım. Doğumu izleyince annelerin neler çektiğinin gerçekten farkına vardım. Annelerin çok değerli olduğunu ve doğumun çok zor bir süreç olduğunu anladım.” (5. Katılımcı, 20 yaş).

“Doğumu ilk izlediğimde annemin ayağını öpeceğim dedim, elini bile değil ayağını öpeceğim dedim. Ben vajinal doğumu izledikten sonra anneme olan tavırlarım değişmiş, bunu annem fark etmiş. Ben aileme çok bağlı biriyim, sevgide saygıda kusur

etmem ama yine de bir “offf anne” kalıbı vardır. Doğumu izledikten sonra anneme “offf anne” bile dememişim. Kadın olmanın zor olduğunu biliyordum fakat vajinal doğumu izledikten sonra daha zor olduğunu gördüm. O yüzden kadınlara saygısızlık yapılmamalıdır.” (4. Katılımcı, 21 yaş).

2. Tema: Tercihler

Çalışmaya katılan erkek öğrencilerin vajinal doğumu izlemesiyle birlikte ileride eşinin doğum şekli tercihi, eşinin doğumuna girme tercihi hakkında düşünceleri etkilenmiştir. Aynı zamanda doğumhanede erkek hemşirenin yeri ve rolleri hakkında da görüşleri şekillenmiştir.

2.1. Doğum şekli

Eşlerin tercihi, kadınların doğum şekli tercihinin etkileyen faktörler arasındadır. Çalışmada erkek öğrencilerin yarısı (n=7) anne ve bebek açısından daha sağlıklı olduğunu düşündükleri ve estetik kaygıları olduğu için eşinin vajinal doğum yapmasını isterken, %42.8'i vajinal doğumun zor, ağrılı, uzun olmasından ve epizyotomiden dolayı sezaryeni tercih etmektedir.

“Estetik açıdan eşimin vajinal doğum yapmasını isterim. Karın bölgesinde dikişlerin olması hoş bir görüntü sağlamaz. Bence yarım saatlik bir durum için karnına dikiş atılmasına gerek yok. O yüzden eşim için vajinal doğum tercihimdir.” (1. Katılımcı, 21 yaş).

“Herhangi bir problem olmazsa gelecekte eşimin vajinal doğum yapmasını isterim. Hem daha erken iyileşme oluyor, hem de daha az komplikasyon görülüyor. Ayrıca bebeğin sağlığı ve anne sütü alması açısından bence vajinal doğum daha iyi.” (11. Katılımcı, 21 yaş)

“Eşimin sadece sezaryen ile doğum yapmasını isterim. Çünkü, vajinal doğum kötü bir durum. Vajinal doğum normal olan doğum ama kesinin (epizyotominin) yapılması kötü bir şey.” (13. Katılımcı, 23 yaş).

2.2. Doğuma katılma

Bu çalışmada, erkek öğrencilerin doğum eylemine katıldıktan sonra kadınların daha değerli ve önemli olduğunu anladıkları görülmüştür. Doğum eylemini izledikten sonra erkek öğrencilerin çoğu (n=11) eşine destek olmak amacıyla doğuma girmek istediğini belirtmektedir. Bir öğrenci kararsız olduğunu belirtirken, diğer iki öğrenci eşinin acı çektiğini görmeye dayanamayacağı için ileride eşinin doğumuna girmek istemediğini belirtmiştir.

“Ona psikolojik olarak yardımcı olmak ve elini tutmak için girmek isterim. Hatta çocuğa “ben de

varım” demek için umbilikal kordu bile kendim kesmek isterim.” (2. Katılımcı, 20 yaş).

“Kesinlikle girmek isterim. Çünkü bebeği ilk ben görmek isterim hatta eşimden bile önce. Benden önce başkası görmesin. Bir de eşime doğum sürecinde yardımcı olmak ve onu rahatlatılabilmek için girmek isterim.” (12. Katılımcı, 20 yaş).

“Girerim çünkü ben de yardımcı olurum, yanında dururum. Bebeği ilk kucağıma alırım, severim.” (8. Katılımcı, 20 yaş).

“Hem girmek isterim hem de girmek istemem. Onu desteklemek, onu biraz daha motive etmek için girmek isterim. Ama eşim doğuma girmemi istemezse girmem. Bazı kültürlerde kadınlar utanıyormuş veya kadınlar zor durumdayken kocalarının onları görmelerini istemiyorlarmış...” (14. Katılımcı, 21 yaş).

2.3. Doğumhanede erkek hemşire

Çalışmada, erkek öğrencilerin çoğu (n=10), erkek hemşirelerin doğumhanede çalışmaları konusunda cinsiyet ayrımı yapılmaması gerektiğini belirtirken, bazı öğrenciler ise hasta tercihinin belirleyici faktör olduğunu ifade etmiştir.

“Kadınlar doğumhanede neden var ise, erkekler de o yüzden olmalıdır. Kadın ve erkek hemşirelerin rolleri birdir. Doğumhaneye farklı bir amaç için gidilmiyor. Kadın doğum servislerinde erkek hemşirenin, görevinden farklı bir şey düşünebileceğini sanmıyorum. Nasıl kadın hemşireler olmalıysa erkek hemşireler de olmalıdır.” (1. Katılımcı, 21 yaş).

“Erkek hemşire olmalı veya olmamalı diyemiyorum. Aslında bu hastalara sorulmalı.” (9. Katılımcı, 20 yaş).

Tartışma

Doğum sürecinde kadının olumlu doğum deneyimi yaşaması konusunda doğumhanede görev yapan hemşirelere büyük sorumluluk düşmektedir. Çünkü hemşirelerin, gebe kadınlara yaklaşımı ve verdikleri bakım, hemşirenin doğum eylemine bakış açısı ve ona verdiği anlama göre şekillenmektedir (Doğaner ve ark., 2013; Garthus ve ark., 2013). Hemşirelerin doğumhanede gebelere profesyonel bakım verebilmesi için öncelikle doğum olayına ilişkin kendi algılarının farkında olmalı ve duygularını tanımalıdır.

Beklenti

Öğrencilerin zihinlerindeki doğum algıları doğrultusunda doğum eyleminden beklentileri oluşmaktadır. Yapılan çalışmada erkek öğrenciler, vajinal doğumun zor, ağrılı ve ölüm korkusunun yaşandığı uzun bir süreç olduğuna ilişkin olumsuz

beklentilerin yanında, anne ve bebek için daha sağlıklı ve iyileşme sürecinin daha kısa olduğuna ilişkin olumlu beklentilerini de ifade etmişlerdir. Literatürde sadece erkek öğrencilerin doğum algısına yönelik bir çalışmaya rastlanmamasına rağmen genel olarak hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmalar (Saroli-Palumbo ve ark., 2012; Doğaner ve ark., 2013; Kapısız ve ark., 2017) çalışma bulgularını destekleyici niteliktedir. Saroli-Palumbo ve arkadaşlarının (2012) hemşirelik öğrencilerinin doğum ile ilgili tutum ve inançlarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, erkek öğrencilerin (n=144) %35.4'ü doğum eylemini ağrı verici olarak nitelendirmiştir. Doğaner ve arkadaşlarının (2013) sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerin doğum şekli tercihlerine yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada da, öğrencilerin %53.2'si vajinal doğumun çok ağırlı olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin vajinal doğumun acı verici bir süreç olduğuna ilişkin beklentilerinin nedeninin, genellikle medya ve çevresel duyumlarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Literatürde de belirtildiği gibi televizyon programları doğumu genellikle riskli, dramatik ve acı verici olarak tasvir etmekte ve bu nedenle toplumun doğum algısını olumsuz yönde etkilemektedir (Morris ve McInerney, 2010; Stoll ve ark., 2014; Hundley ve ark., 2014; Luce ve ark., 2016).

Deneyim

Çalışmada doğum eylemini izleyen erkek öğrencilerin heyecan, stres, şaşkınlık, korku, üzüntü ve mutluluk gibi duyguları bir arada deneyimledikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin çoğu, doğum anını huzurlu, kutsal, garip, mucizevi olarak tanımlamıştır. Saroli-Palumbo ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan çalışmada erkeklerin (n=144) %34'ü doğum eylemini stresli, %31.2'si ise mucizevi olarak belirtmişlerdir. Benzer şekilde Eswi ve Sayed'in (2011) Mısırlı erkek hemşire öğrencilerin doğum evinde öğrenme deneyimlerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, öğrenciler doğum eylemini izlerken hem olumlu hem olumsuz duygular yaşadıklarını belirtmişlerdir. Olumlu duygular olarak doğumu izlerken çok mutlu olduklarını ve ağlayacakmış gibi hissettiklerini ifade ederken, olumsuz duygular olarak ise utandıklarını, anneye sorun yaratmaktan korktuklarını, ellerinin titrediklerini ve çok endişeli olduklarını ifade etmişlerdir. Trachtenberg (2000) tarafından erkek öğrencilerin (n=17) obstetrik uygulamalara yönelik bakış açılarını değerlendiren fenomenolojik çalışmada da çalışma sonuçlarıyla benzer olacak

şekilde öğrenciler doğum eylemini izledikten sonra hislerini heyecan verici, olağanüstü, ilginç, fantastik, büyüleyici, muhteşem, eşsiz bir durum olarak ifade etmişlerdir. Shin ve arkadaşlarının (2017) Kore'de bulunan erkek hemşirelik öğrencilerinin kadın ve çocuk sağlığı hemşireliğine ilişkin deneyimlerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada da, öğrenciler bebeğin çıkış anını, gördükleri en olağanüstü ve müthiş deneyimlerden biri olarak tanımlamışlardır. Ayrıca aynı çalışmada öğrenciler, Tanrı'dan bir hediyenin doğuşuna tanık oldukları için kendilerini heyecanlı ve garip hissettiklerini belirtmişlerdir.

Kazanım

Çalışmada, doğum eylemini izledikten sonra erkek öğrencilerin annelerin ve kadınların değerine yönelik farkındalıkları ve annelerine olan minnettarlığı artmıştır. Literatürdeki diğer çalışmalarda kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersini aldıktan sonra öğrenciler kadınların daha değerli ve güçlü varlıklar olduğunu anladıklarını, kadın cinsiyetine bakış açılarının değiştiğini, anneliğin kutsal olduğunu ve kadının daha değerli olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir (Utkualp ve Ogur, 2010; Kapısız ve ark., 2017). Jung ve Park'ın (2011) erkek öğrenci hemşirelerin doğum odası uygulama deneyimlerini açığa çıkarmak amacıyla yaptıkları nitel çalışmada, anlayış ve minnet teması; kadınlara sempati, bir anneye minnettarlık, anneler ve çocuklara karşı samimiyet alt temaları çerçevesinde, öğrencilerin doğum eylemini izledikten sonra kadınlara olan minnettarlığının arttığı belirtilmiştir. Öğrencilerin doğum sürecinde kadınların sorumluluklarını ve yaşadıklarını görmelerinin, kadınlara yönelik bakış açılarının pozitif yönde değişmesinde önemli bir etken olduğu düşünülmektedir.

Doğum şekli

Çalışmada, erkek öğrencilerin yarısı anne ve bebek açısından daha sağlıklı olduğunu düşündükleri ve estetik kaygıları olduğu için ileride eşinin vajinal doğum yapmasını istediğini belirtmiştir. Eşinin sezaryen ile doğum yapmasını istediğini belirten öğrenciler ise vajinal doğumun zor, ağırlı ve uzun bir süreç olmasından ve epizyotomiden dolayı vajinal doğumu tercih etmediğini belirtmiştir. Literatürde belirtildiği gibi vajinal doğumu seçmede etkili olan ana değişkenler genellikle, vajinal doğum sonrası iyileşme, aktivitelere geri dönüşün hızlı ve kolay olması, ağrının daha az olması, vajinal doğumun doğal olduğu ile ilgili algısıdır (Siqueira ve ark., 2011). Doğaner ve arkadaşlarının (2013) yaptığı çalışmada,

hemşirelik öğrencilerinin çoğunun, doğal ve sağlıklı olduğunu düşündükleri için vajinal doğumu tercih etmeleri bu çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Benzer şekilde Stoll ve arkadaşlarının (2014) üniversite öğrencilerinin doğuma yönelik tercih ve tutumlarını değerlendirmek amacıyla yaptıkları çalışmada da öğrenciler, hamileliğin ve doğumun kendileri veya eşlerinin bedenleri üzerinde olumsuz etkisi olduğunu düşündükleri için sezaryen tercih etmişlerdir. Saroli-Palumbo ve arkadaşları tarafından (2012) yapılan çalışmada örneklem grubundaki erkeklerin hepsi (n=144) ileride partnerlerinin doğum tercihi olarak elektif sezeryanı tercih etmediklerini belirtmişlerdir.

Doğuma katılma

Çalışmada erkek öğrenciler doğum eylemini izledikten sonra kadınların daha değerli ve önemli olduklarını farkettiklerini bu nedenle ileride eşine destek olmak amacıyla doğuma girmek istediklerini belirtmişlerdir. Çalışma bulgularıyla benzer olarak Shin ve arkadaşlarının (2017) 14 erkek öğrenci ile yaptığı çalışmada da öğrenciler, ileride eşlerinin ağrısını ve acısını anlamak ve doğum sürecinin bir parçası olup eşlerinin yanında olmak istediklerini belirtmişlerdir. Doğum eylemini izlemek, öğrencilerin annelerinin kendilerini nasıl dünyaya getirdiğini düşünmesini sağlarken, aynı zamanda gelecekte eşlerinin doğum süreci ile ilgili bir fikre sahip olmalarını sağlamıştır.

Doğumhanede erkek hemşire

Çalışmada öğrenciler erkeklerin de doğumhanede çalışabileceğini ve bu konuda kadın erkek ayrımının yapılmaması gerektiğini düşünürken, bazı öğrenciler bu durumun yine de hasta tercihinin bırakılabileceğini belirtmişlerdir. Inoue (2006) tarafından yapılan çalışmada erkek öğrenciler kadınlara yakın bakım verilmesi gereken durumlarda eğer kadın istemiyorsa bakım verilmeyebileceğini ifade etmiştir. Tranchtenberg'in (2000) yaptığı çalışmada ise erkek öğrenciler obstetri alanını "kadınların alanı" olarak nitelendirmiş ve orada çalışmak istemediklerini belirtmiştir. Patterson ve Morin (2002) tarafından erkek öğrenci hemşirelerin kadın doğum klinik uygulamasına yönelik deneyimleri ile ilgili yapılan çalışmada öğrenciler doğum sürecini "cerrahi işlem" gibi hissettikleri ve doğumhane ortamında erkek varlığının fazla olması nedeniyle postpartum bakım bölümüne göre kendilerini doğumhanede daha rahat hissettiklerini belirtmişlerdir. Ancak, klinik uygulama bittiğinde keyifli bir deneyime sahip olmalarına rağmen, gelecekte istihdam açısından isteksiz olduklarını ve bu bölümü "kadın

dünyası" olarak belirtmişlerdir. Eswi ve Sayed'in (2011) Mısır'da yaptığı çalışmada, erkek hemşire öğrenciler obstetrik uygulamaların çok utanç verici olduğunu, bu uygulamalarda yalnızca kız öğrencilerin olmasının gerektiğini ifade etmişlerdir. Chan ve arkadaşları (2013) tarafından yapılan çalışmada erkek öğrenciler doğum eyleminde sağlık personeli tarafından dışlandığını, kız öğrenciler doğumun gerçekleştiği tarafa geçebilirken, erkek öğrencilerin perdenin arkasında kaldığını, perine bakımı gibi uygulamaları yapmasına izin verilmediğini, kadın hastaların kadın hemşirelerden bakım almak istediğini ve bunun da tamamen Çin kültürü ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde Çin'de yapılan başka bir etnografik çalışmada, obstetri alanında erkek hemşirelerin çalışmaması veya bu alanın seçmeli olması gerektiği erkek hemşirelik öğrencileri tarafından bildirilmiştir (Chan ve ark., 2014). Türk toplumunun ataerkil bir yapıya sahip olması, kültürel faktörler ve mahremiyet anlayışı gibi birçok değişkenin etkisiyle hastalar kadın doğum kliniklerinde erkek hemşirenin çalışmasını istememektedir. Kültürel faktörlerin yanı sıra gebelerin büyük çoğunluğu, benzer durumları yaşadığı ve kendisini daha iyi anlayacağını düşündüğü için, kendi cinsinden olan kadın hemşirelerin bakım vermesini tercih etmektedir. Çalışmadaki erkek öğrenciler sağlıkta cinsiyet ayrımı olmaması gerektiğini savunmasına rağmen, kültürel faktörlerin etkisiyle yine de hasta tercihinin doğumhanedeki sağlık personelinin cinsiyetinde önemli bir değişken olduğunu vurgulamaktadır. Tüm bu faktörlerin öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışmak istedikleri klinikleri belirlemede önemli bir değişken olduğu düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Doğum eylemini izlemek erkek öğrencilerin, kadını ve önemini anlamalarına katkı sağlamıştır. Ayrıca erkek öğrenciler doğum eylemini izledikten sonra kazandıkları deneyimler doğrultusunda, eşlerinin doğumları sırasında onların yanında olmalarının önemli olduğunu düşünmektedir. Bu olumlu kazanımlar, mezuniyet sonrası erkek hemşirelerin, meslek hayatlarında kadınların ihtiyaçlarını belirlemede ve bakımlarını planlamada etkili olacaktır.

Erkek öğrenci hemşirelerin uygulama sırasında kendilerini daha rahat hissetmesini sağlamak için doğumhanede erkek hemşirelere daha fazla yer verilmesi önerilebilir. Uygulama sırasında öğrencinin yaşadığı deneyimleri saptayabilmek için

klirik uygulamalar sırasında öğretim elemanı, öğrenci ve hastane iş birliği çerçevesinde klinik değerlendirme toplantıları düzenlenebilir. Literatürde yapılan çalışmalarda hemşirelik öğrencilerine yönelik genel çalışmalar mevcuttur. Çalışma sonuçlarının genelleştirilebilmesine katkı sağlamak için erkek öğrenci hemşirelerin doğum deneyimlerine yönelik daha fazla çalışma yapılması önerilebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları vardır. Çalışmanın örneklemini bir devlet üniversitesinde hemşirelik bölümüne devam eden erkek öğrencileri temsil etmektedir. Bu nedenle çalışma sonuçları tüm erkek hemşirelik öğrencileri için genellenemez. Araştırmacıların cinsiyeti örneklem grubundan farklı olduğu için erkek-kadın görüşmelerinde görüşmenin içeriği etkilenebilir ve katılımcılar araştırmacının beklentisine yönelik olarak algıladıkları duruma özgü soruları cevaplamaya çalışmış olabilirler.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee

Approval: Araştırmanın yürütülebilmesi için çalışmanın yürütüldüğü üniversitenin Etik Kurulu'ndan (Tarih:20.12.2017 Karar No:301) ve hemşirelik bölümünden izin alınmıştır. Çalışmanın amacı katılımcılara ayrıntılı olarak açıklanmış, katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu, gizlilik ve mahremiyet haklarının saklı tutulacağı ve istedikleri zaman çalışmadan çekilebilecekleri hakkında bilgilendirilerek, görüşmelerin yapılması ve kaydedilmesi için katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Ayrıca erkek öğrencilerin doğumda yer alması için annelerden de izin alınmıştır.

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir/kavram: SÇA; Tasarım: SÇA, GI, NEC; Danışmanlık: NEC; Veri toplama: SÇA, GI; Veri işleme: SÇA, GI; Analiz ve/veya Yorum: SÇA, GI, NEC; Kaynak tarama: SÇA, GI; Makalenin Yazımı: SÇA, GI, NEC; Eleştirel inceleme: NEC.

Çıkar çatışması/Conflict of interest: Çalışmada herhangi bir çıkar çatışması söz konusu değildir.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Çalışma Literatüre Ne Kattı?

- Erkek öğrencilerin doğuma verdikleri anlam bakımından literatürde sınırlı çalışma mevcuttur. Bu çalışma ile birlikte literatüre katkı sağlandığı düşünülmektedir.
- Erkek öğrencilerin doğumu izledikten sonra kadını ve önemini daha fazla anladıklarına dikkat çekilmiştir.
- Erkek öğrencilerin bu olumlu kazanımları sayesinde meslek hayatlarında kadınların ihtiyaçlarını belirlemede ve bakımlarını planlamada daha etkili olacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Adams ED, Bianchi AL. (2008). A practical approach to labor support. *Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing*, 37, 106-115.
- Aktaş S, Pasinlioğlu T. (2017). The effect of empathy training given to midwives upon meeting mothers' expectations and level of perceiving labor and midwives during postpartum period. *Gynecology-Obstetrics and Neonatology Medical Journal*, 14(2),60-65.
- Attarha M, Keshavarz Z, Bakhtiari M, Jamilia, M. (2016). The outcome of midwife-mother relationship in delivery room: A Qualitative content analysis. *Health*, 8,336-343.
- Chan ZC, Chan YT, Yu HZ, Law YF, Woo WM, Lam CT. (2014). An ethnographical study on the academic experiences of Chinese male nursing students. *Nurse Education in Practice*, 14(2), 130-136.
- Chan ZC, Lui CW, Cheung KL, Hung KK, Yu KH, Kei SH. (2013). Voices from a minority: experiences of Chinese male nursing students in clinical practice. *American Journal of Men's Health*, 7(4), 295-305.
- Doğaner G, Doğaner A, Duran Ö, Tuna M, Tezcan Ş, Turan G. (2013). The determination of opinions on preferences of health sciences students on the mode of delivery. *Journal of Turk Society Obstetric and Gynecology*, 10(1), 31-6.
- Eswi A, El Sayed Y. (2011). The experience of Egyptian male student nurses during attending maternity nursing clinical course. *Nurse Education in Practice*, 11(2), 93-98.
- Garthus-Niegel S, Von Soest T, Vollrath ME. (2013). Eberhard-Gran M. The impact of subjective birth experiences on post-traumatic stress symptoms: a longitudinal study. *Archives Womens Mental Health*, 16, 1-10.
- Hundley V, Duff E, Dewberr, J, Luce A, Van Teijlingen, E. (2014). Fear in childbirth: are the media responsible?. *MIDIRS Midwifery Digest*, 24(4), 444-447.

- Inoue M, Chapman R, Wynaden D. (2006). Male nurses' experiences of providing intimate care for women clients. *Journal of Advanced Nursing*, 55(5), 559-567.
- Jung OB, Park HJ. (2011). Experience on delivery room practice of male nursing students. *Korean Journal of Women Health Nursing*, 17(1), 64-76.
- Kapısız Ö, Karaca A, Süzer-Özkan F, Gülen Savaş H. (2017). Perceptions of nursing students regarding childbirth. *Journal of Duzce University Health Sciences Institute*, 7 (3), 156-160
- Kordi, M, Bakhshi M, Tara, F. (2014). The effect of continuous support during labor on labor progress in primigravida women. *The Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility*, 17(107), 7-14.
- Luce A, Cash M, Hundley V, Cheyne H, Van Teijlingen E, Angell C. (2016). "Is it realistic?" the portrayal of pregnancy and childbirth in the media. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 16(1),1-10.
- Morris T, McInerney K. (2010). Media representations of pregnancy and childbirth: An analysis of reality television programs in the United States. *Birth*, 37(2), 134-140.
- Saroli-Palumbo CS, Hsu R, Tomkinson J, Klein MC. (2012). Pre-university students' attitudes and beliefs about childbirth: implications for reproductive health and maternity care. *Canadian Journal of Midwifery Research and Practice*, 11(2), 27-37.
- Shaba, IA, Khater WA, Akhu Zaheya LM. (2012). Undergraduate nursing students' stress sources and coping behaviours during their initial period of clinical training: A Jordanian perspective. *Nurse Education in Practice*, 12(4), 204-209.
- Shin G, Kim S, Lee YK. (2017). Experiences of male nursing students in simulation training for maternal and child nursing care. *Clinical Simulation in Nursing*, 13(3), 95-101.
- Siqueira RM, Martins RGG, Peixoto HM. (2011). Nursing student views on preferences by type of delivery. *Journal of Nursing UFPE*, 6(1), 69-75, on line-ISSN: 1981-8963.
- Stoll K, Hall W, Janssen P, Carty E. (2014). Why are young Canadians afraid of birth? A survey study of childbirth fear and birth preferences among Canadian University students. *Midwifery*, 30(2), 220-226.
- Suwannabol N, Suwathan L. (2012). The practical delivery room experience of nursing students at Suranaree University of Technology. *World Academy of Science, Engineering and Technology*, 6(11), 519-522.
- Taşçı, KD. (2007). Students' opinions about obstetric and gynecologic nursing course at the beginning and end of the semester. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 10(3), 45-51.
- Trachtenberg IH. (2000). Hear our voices: a phenomenological perspective of male nursing students' experiences in obstetrics (Doctoral dissertation, Widener University).
- Utkualp N, Ogur P. (2010). Nursing students to clinical practice of maternal nursing course perceptions about delivery and delivery room. *Maltepe University Journal of Nursing Science and Art*, 3(1), 45-54.
- Wattananon Y, Jitima V, Wanasatit W. (2010). The relationship between readiness factors of nursing student and practices achievement on normal delivery care. *Journal of Nursing Science*, 28(4), 67-73.
- Yıldırım A, Şimşek H. (2016). *Qualitative Research Methods In The Social Sciences*. 6. Baskı, Ankara, Tıpkı Printing, s.35-48.